

Картинки згодом додадуться

Ненаголошені голосні та сумнівні приголосні

Дерево Групи -ере-, -еле- пишемо з е: дерево, зелень, пелена.

ЗАГАДКА

Що спільного в цих прикладах?

1

великий (бо велич)

2

тримати (бо отримати)

3

левада, кишеня, цибуля — перевірка **за словником**

Як дізнатися, яку букву писати в ненаголошеному складі?

Наголошений голосний підказує букву.

Дві орфограми одного параграфа

Ненаголошені е, и 1

Орфограма в корені слова

перевірка

наголосом: великий (бо велич)

Сумнівні приголосні 2

Приголосний звук чуємо невиразно

перевірка

перед голосним: просьба (бо просити)

Перевірне слово 3

Графічна передача спирається на перевірку

порада

перевірка або словник

Словник 4

Для слів із постійним наголосом

приклади

левада, кишеня, цибуля

ПРАВИЛО

Коли в корені пишемо е

-ере-, -еле- 1

дерево, зелень, пелена

групи

-ере-, -еле-

вітер → вітру 2

е випадає при зміні слова (або в спорідненому слові)

приклад

справедливий (бо правда)

е чергується з і 3

село (бо сіл)

приклад

полетіти (бо політ)

Наголос 4

Пишемо ту саму букву, що під наголосом

приклад

великий (бо велич)

ПРАВИЛО

Буква и в корені

бриніти, гриміти

и в групі -ри-, склад відкритий

криниця, стриміти

и в групі -ри-, склад відкритий

дрижати, кривавий, тривати

и в групах -ри-, -ли-, склад відкритий

Таблиця ознак для е та и

е чи и? Позначте, якій букві відповідає кожна ознака.

Ознака	Буква е	Буква и
Група -ере-, -еле-: дерево	так	ні
Група -ри-, -ли-: бриніти	ні	так
Голосний випадає: вітер (вітру)	так	ні
е чергується з і: село (сіл)	так	ні
Наголос: великий (велич), тримати (отримати)	так	так

> Одна впізнавана ознака вирішує вибір букви. е ↔ и

Пропущені букви в поетичних рядках

1. М..нулася буря, в..селка, д..льфіни, кл..котять

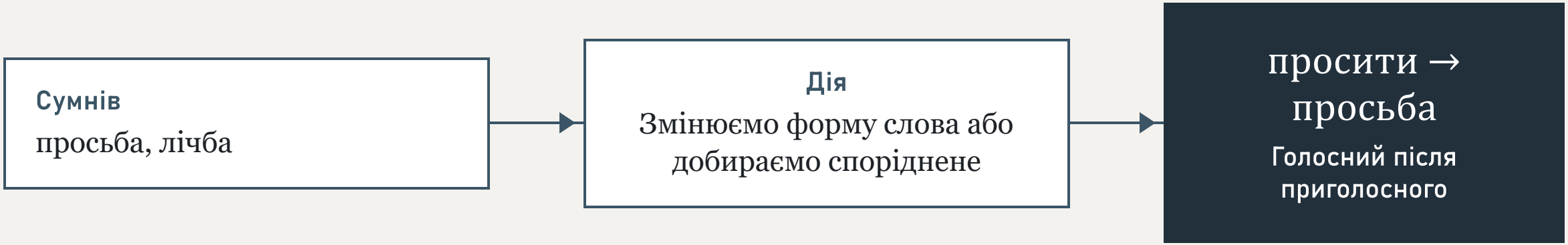
2. А з..мля л..жить м..дова, дост..гають гарбузи

3. Коли дзв..нять ч..решні в м..довому цвіту, я пл..ту

ПІДКАЗКА

Доберіть перевірне слово з наголошеним голосним.

Як перевірити сумнівний приголосний

> У слові лічити після ч стоїть голосний, тому звук чіткий.

Що перевіряємо в голосному і приголосному

Крок	Ненаголошений голосний	Сумнівний приголосний
Що шукаємо	наголошений склад	голосний після приголосного
Приклад	великий (бо велич)	просьба (бо просити)
Приклад	тримати (бо отримати)	лічба (бо лічити)
Якщо перевірки немає	словник: левада, кишеня, цибуля	словник: призьба

> Голосний перевіряємо наголосом, приголосний ставимо перед голосним.

Дві колонки для е та и

1 Зл..тіти, затр..мтіти, віддз..ркалювати, агр..сивний, вдал..чині

2 Ан..кдот, вет..ран, покр..вати, ост..рігатися, пл..кати

3 Акт..віст, сл..мак, людиноненависн..к, оч..сний, здр..гатися

4 Тр..вога, оц..нкований, тят..ва, зв..личувати, пов..рнутися

ПІДКАЗКА

Спершу шукайте групи -ере-, -еле-, -ри-, -ли-.

Типові помилки й норма

Ситуація	Як пишуть помилково	Норма
Ненаголошений голосний на слух	«виликий»	великий (бо велич)
Перевірка приголосного не тим словом	«прозьба»	просьба (бо просити)
Слово з постійним наголосом	шукають перевірку наголосом	звіряють зі словником: левада, кишеня, цибуля
Вибір перевірного слова	беруть перше-ліпше	лічба (бо лічити)

> Норму визначає перевірне слово або словник.

Відновіть текст про Батьківщину

1 Батьківщина схожа на в..лике дер..во, на якому й не злічити листя.

2 Кор..ні живлять дерево, зв'язують його з землею.

3 ле(г,х)кий вітерець і ле(г,х)ше, д(е,и)рев'яні іграшки, пр(и,е)значення

ПІДКАЗКА

Голосний перевіряйте наголосом, приголосний голосним.

Слова з постійним наголосом

левада

невиразний звук перевіряємо за словником

кишеня

невиразний звук перевіряємо за словником

цибуля

невиразний звук перевіряємо за словником

Перевір себе з голосними

Як перевірити букву и в слові тримати?

А Дібрати споріднене слово з наголошеним и: отримати

Б Звірити зі словником, як леваду й кишеню

В Перевірити словом тривога

Г Покластися на вимову, бо чуємо [е]

Перевір себе з приголосними

Як перевірити букву с у слові просьба?

А Дібрати слово, де після с стоїть голосний: просити

Б Змінити слово так, щоб с опинився в кінці

В Звірити зі словником, бо наголос постійний

Г Писати з, бо чуємо дзвінкий [з']

Підсумок двох перевірок

Домашнє завдання

- Вправа 76: вибрати букви в реченнях про горихвісток, вокзал, сніги.
- Виписати 5 слів із постійним наголосом і перевірити за словником.
- Скласти 3 речення зі словами просьба, лічба, левада.